

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת תרומה תשפ"ד

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

מנורת זהב

עליו בקורנס (פטיש) וכמו שפירש רש"י: 'מקשה' - 'לשון המשכה שממשיך את האיברים מן העשות לכאן ולכאן בהקשת הקורנס, ולשון 'מקשה' - מכת קורנס'.

והנמשל, אדם המבקש לקנות מצוות וחכמה באמת, שישפיעו לעולם כולו, אינו יכול לעשות את אלו 'משאריות של זהב' - רק כאשר 'בא לו', רק בזמן שחשקה נפשו, פעם - כן, פעם - לא, ופעם - למה לא. זו לא הדרך! אינו יכול לעשותם רק כאשר זה מסתדר לו עם כל העניינים ולא יפסיד מן המצוות והלמוד מאומה, במחשבה זו, אולם הוא עושה מצוות ולומד, אבל לא יהיה באלו עוצמה להשפיע לעולם כולו. בכדי לרכוש אור אמת של תורה, צריך ללמוד לוותר על הרצונות פעם בפעם.

צריך לקחת 'גוש זהב גדול' - את רוב הזמן להקדיש למצוות וכאשר צומחות מניעות לבטל האדם מהמצוות, עליו לקחת קורנס ולהקיש עליהם - כך כאשר אדם מבטל את רצונותיו פעם בפעם לכבוד רצון הקב"ה החפץ בקיום התורה והמצוות, רק אז 'המנורה' שלו - מעשה המצוות ותורתו, יהיו עוצמתיים ויאירו לכל העולם כולו.

אולם, משה רבינו מביט על דרך זו ואומר: 'ריבונו של עולם, אני חושב שיהיה קשה לעם ישראל לעשות מנורה כזו! לחיות בהתגברות מתמדת'.

משל, אדם שמתחיל ללמוד תורה או נכנס לתפילה ובידו פלאפון, הרי שכל כמה דקות יהיה לו ניסיון אם להביט בו או לא, אולם בכל פעם ופעם כאשר הוא יתגבר על רצונו שכרו יהיה גדול, הרי שבתפילה אחת או בשעת לימוד אחת הוא זוכה ל- כשלושים מעשה גבורה, 'שלושים מכות של קורנס בכרך הזהב' אלא שהאמת היא שלא כל אחד יכול לעשות זאת להניח את הפלאפון על ידו ולא להציץ בו כלל.

כיוצא בדבר, כאשר בא עני אל איש ישראל לבקש צדקה, בכל פעם יש לאדם ניסיון האם לתת או לא לתת, כך על כל שקל ושקל שהיהודי מוציא מהכיס לצדקה הרי זה כהקשה בקורנס למען המנורה, אלא שיש קושי להוציא צדקה ולתת לעני בכל זמן, לא תמיד

אומרת התורה הקדושה: "וְעָשִׂיתָ מְנִירַת זָהָב טָהוֹר מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה הַמְנוּרָה יָרְקָה וְקָנָה גִבְעִיָּה וּפְתִירָה וּפְרָחֶיהָ מִמָּנָה יִהְיוּ, פֶּרֶשׁ: "תַעֲשֶׂה הַמְנוּרָה: - מֵאֲלִיָּה, לְפִי שֶׁהִיא מוֹשֶׁה מוֹתֵקֶשָׁה בָּהּ, אָמַר לוֹ הַקָּב"ה: 'הַשְׁלֵךְ אֶת הַכֶּכֶר לְאֹר וְהִיא נַעֲשִׂית מֵאֲלִיָּה', לִכְךָ לֹא נִכְתַּב 'תַעֲשֶׂה' אֶלָּא 'תַעֲשֶׂה'.

וכאן צריך להבין, וכי מלאכות המשכן כולן היו ברורות ומובנות כיצד לעשותן?! הרי מלאכות המשכן נעשו באמנות מיוחדת במינה וודאי כי בלי עזרה ממרום, מי הוא שהיה יכול לגשת למלאכה זו כלל?... אלא, שהקב"ה ברחמיו העניק חכמה לחכמים ונתן להם דעת ותבונה, לעשות את כל מלאכת עבודת הקודש, כנאמר אצל בצלאל: "וַיִּמָּלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה בְּתַבְנִיָּה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה..." וכן נאמר על בצלאל ואהליאב יחדיו: "מָלֵא אֹתָם חֲכָמָה לְבַלַּע עֲשׂוֹת כָּל מְלָאכַת קֹדֶשׁ וְחֹשֶׁב וְרָקֵם..." אם כן, מה הכוונה שמושה התקשה בעשיית המנורה, הרי הקב"ה ברצונו היה יכול להעניק לו חכמה ותבונה הנצרכים לעשיית המנורה וכך היה יודע היטב כיצד לבנות את המנורה, מקשה אחת וזה טהור?

והתשובה נפלאה: אכן, ודאי שהקב"ה יכול היה לתת למשה את התבונה לעשות את המנורה מקשה אחת כרצונו. אלא, שבמעשה המנורה ביקש הקב"ה ללמדנו יסוד עצום בעבודתו.

כידוע, 'המנורה' היא הסמל למעשה המצוה, לחכמה ולתבונה, כנאמר: 'כִּי יָרַ מְצֻחַ וְתוֹרָה אֹר' (משלי ו כג). הקב"ה מודיע לנו כי רצונו שתורתו תאיר על מנורה שהיא עשויה מקשה אחת וזה טהור.

דהיינו, כאשר צורף רגיל מן השורה מבקש לעשות מנורת זהב, יכול לקחת חתיכות זהב קטנות ולדבקם אחת לאחת על ידי שהוא מכניס את חתיכות הזהב אל האש וכך הוא יוצר את המנורה, בדרך זו, אינו זקוק לגוש זהב גדול כדי לעשות מנורה, אלא יכול להתחיל בעשייתו מן שאריות הזהב שברשותו.

ובדיוק את זה, הקב"ה אינו רוצה. הקב"ה אינו חפץ לעשות מנורה משאריות של זהב, אלא מגוש זהב גדול 'מקשה תעשה המנורה'. כדי לעשות מנורה מקשה זהב מוכרחים לקחת גוש זהב גדול ולהקיש

המשך בעמ' 3

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

שאלה

חלה של שבת שהניחוה מעל סיר של החמין ובתוכו תבשיל בשרי ודרך הנקב העשוי במכסה הסיר עלו אדים מן התבשיל ונבלעו בחלה, האם מותר לאכלה בחלב, ואם לאו האם יש להמתין שש שעות אחר אכילתה?

תשובה

הנה כתב שולחן ערוך יורה דעה סימן קכ"ג סעיף כ"ד וזה לשונו: "אגואה ארדיינטי" של עובד כוכבים, אסור בהנאה כיין עצמו. הגה: ופירוש דבריו, יין שרף שעושין מיין נסך אע"פ שאינו רק זיעה מן הנסך הרי הוא כאיסור עצמו.

והוא מדברי הריב"ש בתשובה סימן רנ"ה והוכיח כן ממנה מקומות בדיני טומאה וטהרה שזיעת המושקים היא כמותן ממש, ועוד הוכיח מהגמרא חולין ק"ח: בברייתא דטיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר בקדירה שצריך שיהיה בחתיכה עצמה שישים נגד הטיפה, ועל זה אמרין שם שאם כיסה את הקדירה או די שיהיה בכל התבשיל שישים נגד הטיפה חלב, והטעם ביאר הריב"ש ששכשיהא ממוסה ההבל מתפשט בכל החתיכות והטעם מתערב בכלן כמו אם נער אותה ובלל את כולן בתוך הרוטב. ולפי"ז יוצא שזיעת המושקין או האוכלין היא כמותן ממש.

וכן יש להוכיח מדברי השולחן ערוך בסימן צ"ב סעיף ח' מחבת של חלב שנתנו בכירה תחת קדירה של בשר, הויעה עולה ונבלע בקדירה ואוסרתה, והוא מהטור בשם הרא"ש בתשובה.

ועיין בשו"ת גינת ורדים כלל ד' סימן ט' שחילק בין ג' אופני זיעה, ובנידון הריב"ש הסכים לאסור בבירור.

וכן ראיתי בשו"ת רב פעלים חלק א' יו"ד סימן כ"ד שהוכיח מהריב"ש בפשיטות שדין הויעה ממש כדן המאכל, ושכן כתב בשו"ת בית יעקב סימן נ"ז לענין קידוש שעל יין שרף אף שנעשה מזיעה, יש לו דין יין גמור, וסיים שם שזה דבר פשוט וברור, ואין צריך להאריך בראיות.

והוסיף עוד דאפילו זיעה דזיעה (שלוקחים השיכר היוצא מהזיעה ומאדים אותו שוב ומזיעה היוצאת ממנו נולד שיכר מזוקק וחזק יותר) יש לה דין כמו המאכל הראשון שיצאה ממנו.

ולפי זה בנידונינו אין לאכול החלה עם חלב ויש להמתין אחריה שש שעות.

אלא שראיתי בכף החיים יו"ד סימן פ"ז אות ע"ג עמש"כ שו"ע שם ס"ח יש מי שאומר דנסיובי דחלבא (מי החלב המתמצים מקפאון הגבינה) אינם בכלל מי חלב ואסור מן התורה, אלא מי חלב היינו אחר שעושים הגבינה מבשלים הנסיובי והאוכל צף מלמעלה ולא נשאר בו אלא מים בעלמא, זהו הנקרא מי חלב. וכתב על זה הכף החיים, דמי שהיה מדוכא ביסורים וציוו הרופאים שלא ישתה שום מושק רק המי חלב על ידי שיניחו אותם להתבשל בכלי ויעלו זיעה ויוצאים על ידי סימפונות מים שאין בהם טעם ולא ריח חלב כלל, יש להתיר לשתותו תוך הסעודה שאוכל בה בשר, ואם ירצה להחמיר להדיח פיו במים קודם השתיה תבא עליו ברכה. מכתם לדוד ועיקריה ד"ט, ועוד.

וראיתי בעיקרי הד"ט שהביא להרב מכתם לדוד ושלאכאורה מדברי הריב"ש יש לאסור אלא שכיון שהמי חלב אינם אסורים אלא מדרבנן הלכך יש להקל במקום חולי לשתות אחר אכילת הבשר. (ונראה ש"כ"כ בדעת המכתם לדוד, ולא כדמשמע בכף החיים שמותר אפילו באותה הסעודה, ואין איתו כעת ספר מכתם לדוד)

המשך בעמ' 3

לעקוף תור בשביל לקחת מוצר שעומד להסתיים

לכבוד ... אחדשה"ט הנני להשיב בקצירת האומר

שאלתך היא - מידי יום שיש הרב חיים יונה שליט"א בעל ארגון החסד "אור החסד" מחלק חלות לציבור הרחב, אך דא עקא שאין חלות מספיקות לכל הדורשים וצרכי עמך מרובים, והנה ברגע שהוא פותח את הדלת של הרכב ישנם אנשים שמיד באים "וחוטפים" ראשונים כי אם הם יחכו בתור יגמרו החלות והם ישובו בידים ריקות הביתה. השאלה שלך היא האם מותר הדבר לעקוף את התור ולקחת בטרם יגמרו החלות כי סוף כל סוף זה מיועד לציבור או שמא הדבר אסור?

ראשית הנושא של עקיפת תור הוא לא רק בנידון שהעלית אלא בכל דבר, לדוגמא תור בסופרמרקט, או תור במקומות ציבוריים כמו בנק ו/או בדואר ו/או בקופ"ח, או אפי' עקיפת תור בכביש פקוק כגון: בכניסה לבני ברק בצומת קוקה קולה כאשר יש אפשרות לעקוף ע"י שהנהג ממשיך בנסיעה על כביש 4 וממש לפני הכניסה לגבעת שמואל הוא "חותך" ימינה והוא הרויח את הזמן של עמידה בפקק, השאלה תהיה קשה שבעתים אם בין הממתנים יש כהן שיש לנו מצוה של וקדשתו האם יש חיוב לתת לו קדימה בתור ואסור לנו לעוקפו וכ'.

ישנו קונטרס מעניין ששמו 'תורת התור' מאת הרב שמואל רוטנברג, המחבר הוציא קונטרס שלם ומקיף על הלכות של קדימה בתור, ושם ישנם תשובות של הרב זילברשטיין עיי"ש בארוכה ותרורה נחת. אבל לפחות אגע במספר נקודות אקטואליות.

יצוין ויודגש שכבר בתנ"ך אנו מוצאים שהיה נהוג עניין של תור כמושג של סדר כמ"ש בפסוק בהגיע תור נערה ונערה (אסתר ב, יב) ובתרגום שם "סדור", דבר נוסף מנהג המדינה הוא שאם קבוצת אנשים הגיעו ועומדים בתור לקבל שירות אז מנהג המדינה שהולכים לפי מי שהגיע ראשון כן הובא גם בציץ אליעזר (חלק יח ס"י סט אות ג) במקרה שמחכים לתור אצל רופא שהתור מחייב ואסור לעקוף בתור, כמו כן, ראיתי בספר משפטי התורה (שפיץ, ח"א ס"י פד אות א) גם הוא נוקט שאסור להיכנס לפני חבריו העומד לפניו בתור והוא לומד זאת מלא תנונו איש את עמיתו וכן מדין ועשית הישר והטוב. יעוין בספר הזהרה בממונן חבריכם שם הוא הביא שיש צד של עני המהפך בחררה והביאו גם בספר פתחי חושן (חלק גניבה והונאה פ"ט סעיף ג' אות לא) שדן בזה ואומר שמה שיצטרך הראשון לטרוח ולבזבז זמן אין זו סיבה שיצטרך לתת לו, ולפי"ז אין בעקיפת תור מדשום עני המהפך בחררה, אמנם אם ידוע שלא כל הממתנים יקבלו ה"ז כהפקר ומציאה, אלא שאפשר שכיון שעפ"י מנהג המדינה הבא ראשון זוכה לקבל ראשון, יש לעולם צד זכות לראשון בתור אע"פ שיש די לכולם, ומ"מ אם רוצה המוכר או הנותן השירות להקדים לאחד נראה שאין הראשון יכול לעכב מצד דין עני המהפך בחררה, אבל מצד המנהג לא יעשה זאת, ואפשר שגם מצד ועשית הישר והטוב יש להימנע מזה.

יש שרצו לומר שיש בזה גזל זמן כן מובא בשם הגרי"ש אלישיב בספר שבילי הפרשה (פרשת אמור, עמוד שמו). כמו כן גם דעתו של הרב שטרנבוך (תשובות והנהגות ח"ד ס' שיח) שעקיפת תור יש בזה ענף של איסור גזל, שכן, דיני תורה בדיני ממונות כפי השכל והסברה ופשיטא שקיים הצדק הוא בשמירה על התור, ולכן זה נכלל בכלל ועשית מושג צדק ומי שמשנה מדרך זו הוא בגדר גזל, ורק אם כולם מוותרים לו הוא יכול להקדים בתור. גם בספר פתחי חושן (גניבה והונאה פ"ט סוף ס"ק ג) דן בעצם המושג של גזל זמן, ויתכן שיש בזה גזל זמן. אגב אורחא ראיתי בספר מעשה איש (תולדות החזו"א, חלק ה עמוד קמו) שהחזו"א אמר שהעוקף אדם בתור עובר על איסור משיג גבול, וכן הרי הוא בכלל פורצי גדר. כמו כן כל פעם שהחזו"א היה ממתין באוטובוס הוא לא רצה להקדים את הקודמים בתור וטען "יש לי זמן" לגבי עקיפת כהן יעוין בשו"ת אבני דרך (חלק א ס"ב כא) שאדברא יש להקדים את הכהן בתור במכולת ובשאר דברים מדין וקדשתו כ"ש שאין לעוקפו.

דינים העולים למעשה:

ראשית אין לעקוף בתור! ונאמרו בזה כמה טעמים ממחברי זמנינו, מדין צדק תרדוף, אונאת דברים, עני המהפך בחררה, גזל זמן, פורץ גדר, מנהג המדינה, הסגת גבול, ואהבת לרעך כמוך. האמנם לכל הדעות אין בזה איסור גזילה ממש כי לא לקח ממנו ממון, לגבי עקיפה בכביש אם זה אסור על פי חוקי התנועה אזי זה אסור גם עפ"י דין תורה, ולעומת זאת עקיפה באופן המותר עפ"י חוקי התנועה נחלקו הפוסקים יש אומרים שאסור כמו בכל תור, ויש מקילים שמותר, כיון שאין זה ממש תור גמור. לכל הדעות זה אינו מנהג ראוי ולפעמים יש בו חילול ה'. לגבי עקיפת כהן כאמור אין לעוקפו, ואדברא יש מצוות וקדשתו. ובניד"ד עדיף שכל אחד יקח בתורו ולבוא בזמן ולא להידחק, כי הרי הצנועין מושכין את ידיהם והגרגרנים נוטלים ואוכלים (יומא לט.).

כל זה כתבתי לפי קוצ"ד וצו"מ וימ"ן, עבד לאל עליון, אני יצאל אלון ס"ט

המשן מע' 1 - מאמר השבוע - הרב אברהם רחמים

מצויה פרוטה שאפשר לתת אותה לאחר. ממושיך משה רבינו ואומר: 'ריבנו של עולם. אם המתבקש מעם ישראל לוותר בכל רגע ורגע אני חושש שהם לא יצליחו לעשות מנורה כהוגן, איני יודע אם יצליחו לעמוד בכך'.

משיב הקב"ה למשה: 'תעשה המנורה' - קח את ככר הזהב ותשליך אותו לאש וכאשר יעשו כן, אני אחשיב להם כאילו הם עשו את המנורה מקשה אחת, כאילו הקישו בקורנס פעמים רבות לעשותה.

וכיצד משליכים ככר זהב לאש? אומר הקב"ה: - תעשה מעשה אחד גדול 'תשליך לאש', תשאיר את הפלאפון ברכב או בתיק לכבודי, תדאג שלא להניח אותו במקום שיכול להיות לך ניסיון להביט בו בשעת הלימוד והתפילה או אז אני אחשיב לך זאת, לא כהתגברות אחת, אלא כאילו התגברת שלושים פעמים, כאילו עשית שלושים מעשה גבורה, אם כן 'השלך לאש' - והיא נעשית מאליה. הרי מעשה אחד שווה כאילו אדם זה הקיש בקורנס שלושים פעמים.

וכן לגבי העני, 'השלך לאש' והיא נעשית מאליה - עשה מעשה אחד שימנע ממך מאה ניסיונות, קח לך מאה שקלים ותניח אותם בארנק של צדקה ומתוכו תן לכל עני ועני כאשר יבקש ממך, כך כאשר כבר הקדשת סכום זה לצדקה בארנק מיוחד, לא תרגיש חסרון גדול בעת הנתינה ממנו.

כאשר 'השלכת לאש' מאה שקלים בפעם אחת, הרי הם לפני כמאה נתינות, זו הדרך שאני נותן לכם בכדי להימנע מלבוא לידי ניסיון תמידי והמנורה שלכם תחשב מקשה זהב טהור.

זה מה שהקב"ה רומז לנו אני נותן לכם אפשרות לעשות מנורה שתאיר לכל העולם גם אם לא תקישו בקורנס כמו ידיכם פעם אחר פעם, אלא גם כאשר תעשו מעשה אחד גדול שיקצר את הניסיונות אני אחשיב לכם רצון זה של 'השלכת הזהב לאש', כאילו אתם מוותרים פעמים רבות.

— נזכה למנורה מקשה אחת זהב טהור, אמן!

המשן מע' 2 - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

ועל כל פנים אין ראייה לנידון דידן כלל שגם אם יהיה בתבשיל של החמין רק עוף, מכל מקום אין דנים אנו במקום חולי כזה שציוו הרופאים שלא ישתה שום משקה וכנ"ל, ואם כן יש להחשיב החלה כבשר ממש.

אולם שוב ראיתי בכף החיים סימן פט סעיף ג' בדיון תבשיל של בשר, באות נד' וזה לשונו: משקה הנעשה באופן זה שנותנין בקדירה מרק תרנגולת ומי ורד וסממנין ונתוך הקדירה משימים כוס ריקן וטחין הכיסוי שלא יצא הכל לחוץ וההבל עולה ומזיע עד שנופל כלום, אחר שתיית הכוס הזה המלא מההבל והזיעה, מותר לאכול גבינה ולא דמי למרק כלל. פרי הארץ חלק ב' סימן יד, (וכן כתב בדרכי תשובה בשם הרב פרי האדמה ונראה שהוא ט"ס)

וראיתי דברי הרב פרי הארץ באורך, וטעמו בקיצור נמרץ הוא, דבעיקר דין תבשיל של בשר יש רבים המתירים ואפילו הבית יוסף גופיה באורח חיים סימן קעג' כתב בשם רבינו יונה דאחר מרק של בשר ודאי מותר לאכול גבינה בקינוח והדחה (אלא שהבית יוסף העיד שכבר נהגו שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר ואין לפרוץ גדר). והגית ורדים (יו"ד כלל א' סימן י"ד ד"ה וכמה) נקט כן אפילו בדעת מרן, הילכך אף שאין חלכה כן, מכל מקום כיון שאינו אלא זיעה ואין ניכר טעם הבשר כלל ואינו מושך טעם בפה וגם אין שייך טעמו של הרמב"ם שחושש לבשר שבין השיניים יש לומר שכולם יודו שאין צריך שהייה כלל אחר כך, ואף קינוח והדחה אין צריך, אלא שהמחמיר תבוא עליו ברכה, עכ"ל.

ומכל מקום אם היה זה תבשיל של בשר (ולא עוף דאינו אלא מדרבנן) כתב לדון להחמיר ע"ש.

נמצא לפי זה לכאורה בנידון דידן

שאם היה בתבשיל החמין בשר, ונספגו אידי הזיעה בחלה יש להחמיר להמתין אחר אכילתה שש שעות, ואם היה בתבשיל עוף, מותר לאכול אחריה גבינה ללא שהייה כלל וללא קינוח והדחה, והמחמיר בקינוח והדחה תע"ב, אולם ודאי אין לאכלה עם גבינה כלל.

אלא שיש לומר דכל מה שהחמיר הרב פרי הארץ שלא לשתות המשקה עם מן האחר אינו אלא גוף המים ממש שהרי הם נידונים כגוף התבשיל שממנו באו, אבל בנידונינו אין מדובר אלא שנספגו האדים בחלה ואינם ניכרים בחלה כלל והזיעה לא הפכה למשקה, ואולי בכה"ג יש להתיר לאכול החלה עם מן האחר, ובפרט לפי מה שכתב הש"ך סימן צח ס"ק ה' דסמכין אטעיות ישראל ואם יטעם ויראה שאין בחלה טעם בשר כלל יש לומר דבטל ואין צריך לשער בשישים.

ודומה לזה כתב מרן גאון עוזינו ביביע אומר חלא א סימן לג אות י' אודות העישון בט' באב דגרע מזיעת אוכלין, דזיעה יש בה ממשות, משא"כ בעשן בעלמא, ואף שאדים בוודאי גרע טפי מעשן, מכל מקום בהסתמך על הש"ך דסמכין אטעיות ישראל, אפשר שיש להקל לאכלה בחלב, ובכלל דין זיעה ראה ביביע אומר חלק ה' יו"ד סימן ז' בחריפות ובבקיאות, כל רז לא אניס ליה, וכאן כתבתי טיפה מן הים.

וראה ברמ"א סימן צב סעיף ח דאם אין היד סולדת בזיעה הכל שרי ושלכן תולין בשר לייבש על קדירות של חלב ולא חיישינן לזיעה שעולה. ואם כן כשהיס"ב בזיעה אין לתלות הבשר, אלא שיש מדובר בבשר וחלב וכאן בתבשיל וגם לא ברור שהיס"ב בזיעה כיון שיוצאת דרך נקב דק מהמכסה של הסיר וגם אין ברור שטעם הבשר ניכר.

וכעת בסיום כתיבת תשובה זו מצאתי בס"ד לרבינו יוסף חיים בתשובה (רב פעלים אורח חיים חלק ג סימן יג) שדיבר ממש בנידון כזה שמניחים ביצים מעל הכיסוי שעל הקדירה שיש בה בשר חמין של שבת וכתב לדון גם באופן שהכיסוי של הקדירה אינו מכסה לגמרי הקדירה אלא יש מקום אויר סמוך לשפת הקדירה שיוצא ממנו הבל ומגיע לביצים עצמן

וכתב שמוותר לאכול גבינה אחר אכילת הביצים ללא שהייה ויעשה קינוח והדחה והביא להרב פרי הארץ הנ"ל והוסיף דאף שהרב פרי הארץ לא רצה להקל בתבשיל בבשר אלא בעוף וכנ"ל שאני נידונו שהזיעה יוצאת מן הבשר בעין דאע"ג דהזיעה זו יוצאה גם משאר דברים המתערבים עם הבשר הנה בוודאי יש בה חלק גדול מן הבשר עצמו ולכך כתב להחמיר להצריכו שהיה אבל בנידו"ד אין יוצא מן הקדירה זיעה ממשית בעין אלא רק הבל בעלמא.

ונראה כוונתו כמו שכתבתי שהאדים לא נהפכו למשקה כבנידון הפרי הארץ

וע"ע בן איש חי שנה ב פרשת שלח לך אות יג (ובשו"ת תבואות שמש להרב שלום משאש אודות תבשיל הכוססכוס שמאדים הסולת מעל הבשר ולא הזכיר מכל הנ"ל אף כי נידונו חמור מנידונינו ע"ש)

ומדברי הרב פעלים נפשט לנו הספק דחלה זו בין הייתה מעל סיר בשר או עוף אין לאכלה בחלב אולם אין צריך להמתין שש שעות אחריה, וברור שכל זה כשאין נרגש טעם הבשר בחלה וכנ"ל בשם הש"ך.

בברכה
אלון בן שבת

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

בית ההוראה
קו ההלכה

כתר תורה

efrat 052-7164398

**רבני הקו נותנים מענה
לכל חלקי הארץ
ואזור בנימין בפרט**

**בית ההוראה נותן
מענה הלכתי ויעוץ רפואי
בדיני טהרת המשפחה**

על פי פסקי מרן הגאון
רבינו **עובדיה יוסף** זצ"ל
ובנו ממשיך דרכו הראשון
לציון הרב **יצחק יוסף** שליט"א

**ברכה
קו ההלכה כתר תורה**

חייגו במשך כל שעות היום
02-5408030

שור המאה ה-20 המזרח

הרב יוסף חיים בן שבת

הרב אברהם בן יצחק ענתיבי

הרב אברהם בן יצחק ענתיבי, היה רבה הראשי של העיר חלאב אר"ץ (ארם צובה) במשך 40 שנה. נולד בשנת תקכ"ה, 1765 בחלב שבסוריה, למשפחת רבנים ותיקה ושוורשית. אביו, הרב יצחק ענתיבי, שהיה מראשי החכמים והרבנים בדורו, זכה להעמיד תלמידים הרבה ורבים הלכו לאורו. היה מתלמידיו של הרב רפאל שלמה לניאדו (מחבר שו"ת בית דינו של שלמה, כסא שלמה ועוד), אשר שימש כרב הראשי של חלב.

רבים וטובים ירושלמים ושאינם, שגור על לשונם שיריו ופיוטיו של מו"ר, ואין רבים מאיתנו היודעים כראוי שאלו הם שיריו ומיליו שכתב בסוריה לבני קהילתו להוות תחליף למילות לחגי העגבים של בני ישמעל שחיו בדורו, שמעתי פעם שדי היה לו לעמוד ליד בית תיפלתם תוך כדי הילכו ולהסכיט קמעה ללחנים שהיו שרים שם וכבר היה נקלט במוחו היטב, נקלט כל כך עד כדי שכבר בבואו לביתו היה יושב וכותב מילים חדשות ללחן ששמע, מילים המקרבות את ליבו של האדם אל בוראו. (אגב אורחא) שמעתי שישנם אדמו"רים שמעמידים בטיש בשבת אדם מוזקאי וזוכרן בדיוק עבור המטרה הזאת. לזכור את הלחנים של האדמו"ר לאחר צאת השבת).

ואלו הם חלק משיריו הידועים שחלקם אף הוכנסו למקבץ שירת הבקשות השגור בפי כל, כדוגמת אור צח ופשוט, ואור צח ומצוחצח, גם חיבר את שיר הפיוט לחתונה אם חכם לבך בני, ועוד..

ואם הזכרנו את השיר הנפלא הזה "אור צח ופשוט" נבוא לבאר כמה מראשית מילותיו במעט, ובכן, #אור# הוא כינוי לבורא עולם אור אין סוף. #צח ופשוט# היינו האלוקות הינה אור צח ופשוט, בהיר ומזוכך ולא מורכב ומעובה. עוד נאמר, כי ישנה התאמה מופלאה בין מלותיו של הפיוט הזה לבין הזמן בו הוא מושר, עם עלות השחר, שעה של דומיה טרם התגלות אורו הצח והפשוט של כוכבי הבוקר. מי שהיה בשעות אלו בעדס או במסואיו יבין זאת היטב. פיוט מסתורין זה הולך ומשורר את עשר הספירות אחת לאחת כאשר כל בית נחתם בשיבוץ של פסוק המסתיים בשם ה'. כך מעצים הרב ענתיבי עוד את תחושת ההתבטלות המוחלטת של האדם מול קונו ואת תחושת הסוד האופפת את הפיוט. מאותו אור צח ופשוט ואותה דומיה בה חדלים כל הקולות ועד למלכות בית דוד והחזרת העטרה ליושנה.

הרב ענתיבי כתב ספרים רבים, מהם ספרי מוסר, הלכה, דרשות ושו"ת. על ספרו "יושב אוהלים" מסופר כי ספר זה נקרא על שם שבשנת הגזרות הקשות בארם צובא ברחו למדבר, ומרוב בהלה לא לקחו עמם ספרים ללימוד, והרב יושב באוהל כל אותה התקופה וכתב ספר מזכרונות, ולאחר שחזר לספריו גילה שלא נפלה שום טעות בציטוטים הרבים מלשונות הגמרא ומהראשונים.

ואלו הם ספריו: יושב אוהלים - דרושים על התורה. פני הבית על הרשב"א - פלפול על הספר "תורת הבית" לרשב"א. פני הבית על בית יוסף - על חושן משפט. מר ואהלות - ספר שו"ת הכולל גם תשובות שענה עליהם אביו רבי יצחק ענתיבי. אהל ישרים/ חכמה ומוסר/ פני אהל מועד - דרושים ומוסר לשבתות השנה. וחוקי הנשים - על אבן העזר.

מסופר כי בערב חג השבועות עבר רבי אברהם בדרכו לבית הכנסת. בקרן אחד הרחובות עמדה חבורת נערים, וביניהם נער הידוע בבריונותו ובערצותו והשמיע דברי נבלה ונאצה. רבי אברהם נזף וגער קשות. נער על דבריו וחוצפתו. הבריון הצעיר החליט לא לעבור בשתיקה על שגער בו בפני חבריו, חטף גפיון בידו בכדי לדקור בו את רבי אברהם, וארב במקום מסתור, ליד המקום בו היה רגיל רבי אברהם לעבור בלכתו לבית הכנסת. אך ראה את הרב מתקרב לעברו, הרים עליו את הגפיון בכדי לדקרו. רבי אברהם לא נבהל ולא נרתע. הוא רק נעץ עיניו בבריון, וראה זה פלא, ידו המושטת של הבחור קפאה כמשותקת בלא כל אפשרות להזיזת.

התפתל התוקפן בכאבים עזים, אולם, כל ניסיונותיו להוריד את ידו לא הועילו. משהבין הבחור האלים את המעשה הרע שעמד לעולל, החליט לסור לבית הרב ולבקש ממנו מחילה וסליחה. דברי השידול והתחינות של הבחור שהתחרט על מעשיו הרעים עוררו את חמלת הרב עליו. אמר לו כמה דברי כיבושין ומוסר, וכשנוכח לראות כי אכן מתחרט הנער על מעשיו ומקבל על עצמו לחזור למוטב, ברכו רבי אברהם, ומחל לו. רק אז שבה ידו לאיתנה כבראשונה. מסופר בשם הגאון רבי יוסף ידיד הלוי זצ"ל, שראה את הנער ההוא בהתברר, יושב בצפת ומעיין בספר אהל ישרים, שכתב רבי אברהם ענתיבי עצמו. סח אותו איש לרבי יוסף את כל אותו המעשה, ואיך זכה בעקבותיו לחזור בתשובה ועשה לו מנהג לספר את המעשה הנורא בכל חג שבועות בפני קהל ועדה, למען ידעו הרבים את מעלת הצדיקים והחסידים, אשר בידם להעניש את החוטאים ולברך ולרפא את המתחרטים על מעשיהם וחוזרים בתשובה.

רבי אברהם ענתיבי זכה להאריך ימים ולהגיע לשיבה טובה. בן צ"ג היה בלכתו. ר"ת צדיק גמור. ואעפ"כ עד ליומו האחרון לא כהתה עינו ולא נס ליחו. מסופר כי ביום פטירתו ישבו בביתו שמונה מחבריו הרבנים וקראו את האידרא רבא וזוטא. בגמר הלימוד ביקשו לומר קדיש, אולם, חסר היה עשירי להשלמת המניין. התיישב רבי אברהם על מיטתו ושאל את חבריו: מדוע אינכם אומרים קדיש? תמהו חבריו ולא ידעו מה ישיבו לו. הדזרו ואמרו להם: הרי נמצא כאן רב המנוגט סבא האם אין הוא ראוי להצטרף למניין? עמד על רגליו ואמר קדיש על ישראל. שעה קלה לאחר מכן השיב את נשמתו הזכה והטהורה לבורא בקדושה. ביום כ"ח בטבת שנת ה' תרי"ח 1858 נפטר, וליד מיטתו הספידוהו גדולי ורבני דורו. בין המספידים ממרחקים היה אף הגאון רבי חיים פלאגי, רבה הראשי של איזמיר המעטירה, אשר ציין ואמר בתחילת דבריו: "אנו שומעים עד כמה היה מפורסם. ראוי להגדיל ההספד כרוב גודלו, כאשר מצינו באברהם אבינו ע"ה, היה רב גדול ומפורסם בכל תפוצות ישראל ובדור הזה, הנמצא איש אשר רוח אלוהים בו?

מקום קבורתו במערת הצדיקים הסמוכה לבית הכנסת הגדול בארם-צובא, על ציונו נכתב: הרי זו מצבת של המאור הגדול לממשלת מורנו ורבינו הרב הגדול מעוז ומגדול כמוהו"ר אברהם ענתיבי זצוק"ל מ"כ כ"ח בטבת שנת ה'תרי"ח.

אור צח ופשוט בית ראשון ואחרון

אור צח ופשוט ע"ת כל העולות,
לך דומיה יחדיו הקולות,
אין אקר ודברים אין דורשים תחלות,
מי ישימיע כל תהלות יי.
נחזה ביישיבת ציון עיר קדשנו,
נצח ישרא"ל תחש פדנו,
ולמה לנצח תשכחנו,
הלעזמים יונח יי.